

Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради

З А К О Н У К Р А Ї Н И

Про Цивільну оборону України

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, N 14, ст.124)

(Вводиться в дію Постановою ВР N 2975-XII (2975-12) від 03.02.93, ВВР, 1993, N 14, ст.125)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 555-XIV (555-14) від 24.03.99, ВВР, 1999, N 19, ст.171 N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001, ВВР, 2001, N 32, ст.172 N 1419-IV (1419-15) від 03.02.2004, ВВР, 2004, N 19, ст.259 N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007, ВВР, 2007, N 33, ст.442 }

{ У тексті Закону слова "пошуково-рятувальні формування", "захист населення і місцевостей", "центральний орган виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи" в усіх відмінках замінено відповідно словами "аварійно-рятувальні служби (формування)", "захист населення і територій" та "центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру" у відповідних відмінках згідно із Законом N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001, ВВР, 2001, N 32, ст.172 }

Кожен має право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, пожеж, стихійного лиха та на вимогу гарантій забезпечення реалізації цього права від Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, керівництва підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування. (Частина перша преамбули в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Держава як гарант цього права створює систему цивільної оборони, яка має своєю метою захист населення від небезпечних наслідків аварій і катастроф техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру.

Р о з д і л І ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Стаття 1. Цивільна оборона України є державною системою органів управління, сил і засобів, що створюється для організації і забезпечення захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій* техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру.

Систему цивільної оборони складають:

органи виконавчої влади всіх рівнів, до компетенції яких віднесено функції, пов'язані з безпекою і захистом населення, попередженням, реагуванням і діями у надзвичайних ситуаціях; (Абзац другий частини другої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

органи повсякденного управління процесами захисту населення у складі міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, керівництва підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування; (Абзац третій частини другої статті 1 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

сили і засоби, призначені для виконання завдань цивільної оборони; фонди фінансових, медичних та матеріально-технічних ресурсів, передбачені на випадок надзвичайних ситуацій; системи зв'язку, оповіщення та інформаційного забезпечення;

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони; (Частина другу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99, в редакції Закону N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

курси та навчальні заклади підготовки і перепідготовки фахівців та населення з питань цивільної оборони; (Частина другу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

служби цивільної оборони. (Частина другу статті 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

* Надзвичайна ситуація - порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели або можуть призвести до людських і матеріальних втрат.

Попередження соціально-політичних, міжнародних конфліктів, масових безпорядків і дії щодо ліквідації їх наслідків до компетенції органів управління і сил цивільної оборони не входять.

Стаття 2. Заходи цивільної оборони поширюються на всю територію України, всі верстви населення, а розподіл за обсягом і відповідальністю за їх виконання здійснюється за територіально-виробничим принципом.

Завданнями Цивільної оборони України є:

попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та ліквідація їх наслідків; (Абзац другий частини другої статті 2 в редакції Закону N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

оповіщення населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний часи та постійне інформування його про наявну обстановку;

захист населення від наслідків аварій, катастроф, великих пожеж, стихійного лиха та застосування засобів ураження;

організація життєзабезпечення населення під час аварій, катастроф, стихійного лиха та у воєнний час;

(Абзац шостий частини другої статті 2 виключено на підставі Закону N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

створення систем аналізу і прогнозування управління, оповіщення і зв'язку, спостереження і контролю за радіоактивним, хімічним і бактеріологічним зараженням, підтримання їх готовності для сталого функціонування у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часів;

підготовка і перепідготовка керівного складу цивільної оборони, її органів управління та сил, навчання населення вмінню застосовувати засоби індивідуального захисту і діяти в надзвичайних ситуаціях.

Стаття 3. Керівництво цивільною обороною України відповідно до її побудови покладається на Кабінет Міністрів України, міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, керівників підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування.

Начальником Цивільної оборони України є Прем'єр-міністр України. (Частина друга статті 3 в редакції Закону N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

Безпосереднє виконання завдань цивільної оборони здійснюється постійно діючими органами управління у справах цивільної оборони, у тому числі створеними у складі підприємств, установ і організацій силами та службами цивільної оборони.

Завдання, функції та повноваження органів управління у справах цивільної оборони визначаються цим Законом і Положенням про органи управління у справах цивільної оборони, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Органи управління у справах цивільної оборони, які входять до складу місцевих державних адміністрацій, є підрозділами подвійного підпорядкування. (Стаття 3 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Р о з д і л ІІ

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, КЕРІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Стаття 4. Кабінет Міністрів України:

забезпечує здійснення заходів щодо попередження надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;

розподіляє міста і території за групами, а юридичних осіб - за категоріями щодо реалізації заходів з цивільної оборони;

створює резерви засобів індивідуального захисту і майна цивільної оборони, матеріально-технічних та інших фондів на випадок надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час, а також визначає їх обсяг і порядок використання;

вживає заходів щодо забезпечення готовності органів управління у справах цивільної оборони, сил і засобів цивільної оборони до дій в умовах надзвичайних ситуацій;

створює єдину систему підготовки органів управління у справах цивільної оборони, сил цивільної оборони та населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій;

визначає порядок створення спеціалізованих професійних та невоєнізованих аварійно-рятувальних служб (формувань);

визначає порядок підготовки та проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки; (Статтю 4 доповнено абзацом восьмим згідно із Законом N 1419-IV (1419-15) від 03.02.2004)

задовольняє мобілізаційні потреби військ, органів управління у справах цивільної оборони та установ цивільної оборони;

координує діяльність аварійно-рятувальних служб; (Статтю 4 доповнено абзацом згідно із Законом N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

залучає аварійно-рятувальні служби до ліквідації надзвичайних ситуацій за межами території України. (Статтю 4 доповнено абзацом згідно із Законом N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

(Стаття 4 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Стаття 5. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад в межах своїх повноважень забезпечують вирішення питань цивільної оборони, здійснення заходів щодо захисту населення і територій під час надзвичайних ситуацій та проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення, сприяють органам управління у справах цивільної оборони у виконанні покладених на них завдань. (Стаття 5 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99, із змінами, внесеними згідно із Законом N 1419-IV (1419-15) від 03.02.2004)

Стаття 6. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони:

бере участь у реалізації державної політики у сфері цивільної оборони, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також попередження цих ситуацій;

організовує розроблення і здійснення відповідних заходів із цивільної оборони;

керує діяльністю підпорядкованих йому органів управління у справах цивільної оборони та спеціалізованих формувань, військами цивільної оборони;

здійснює контроль за виконанням вимог цивільної оборони, станом готовності сил і засобів цивільної оборони для проведення невідкладних робіт для попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

здійснює координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад та юридичних осіб щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

здійснює оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації, забезпечує належне функціонування відомчих територіальних і локальних систем оповіщення;

здійснює навчання населення, представників органів управління і сил цивільної оборони з питань захисту і дій у надзвичайних ситуаціях;

організовує фінансове і матеріально-технічне забезпечення військ цивільної оборони;

створює відповідно до законодавства України підприємства з виробництва спеціальної техніки, засобів захисту населення і контролю тощо.

(Стаття 6 в редакції Законів N 555-XIV (555-14) від 24.03.99, N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

(Статтю 7 виключено на підставі Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Стаття 8. Керівництво підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування забезпечує своїх працівників засобами індивідуального та колективного захисту, організовує здійснення евакозаходів, створює сили для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та забезпечує їх готовність до практичних дій, виконує інші заходи з цивільної оборони і несе пов'язані з цим матеріальні та фінансові витрати в порядку та обсягах, передбачених законодавством. (Частина перша статті 8 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Радіаційні, хімічні і вибухонебезпечні підприємства додатково створюють локальні системи виявлення загрози виникнення надзвичайної ситуації та оповіщення персоналу і населення, що проживає в зонах можливого ураження; запроваджують інженерно-технічні заходи, що зменшують ступінь ризику виникнення аварій, пожеж та вибухів, і несуть витрати щодо їх здійснення в обсягах, передбачених відповідними нормативно-правовими актами. (Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Власники потенційно небезпечних об'єктів відповідають за захист населення, що проживає в зонах можливого ураження, від наслідків аварій на цих об'єктах. (Частина третя статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Р о з д і л III

СИЛИ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Стаття 9. Силами цивільної оборони є її війська, спеціалізовані та невоєнізовані формування.

Війська цивільної оборони підпорядковуються керівникові спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони.

Війська цивільної оборони виконують завдання щодо попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру відповідно до законів України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру" (1809-14), "Про аварійно-рятувальні служби" (1281-14), "Про зону надзвичайної екологічної ситуації" (1908-14), "Про правовий режим надзвичайного стану" (1550-14), "Про Збройні Сили України" (1934-12).

Умови залучення частин та підрозділів Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру визначаються Президентом України відповідно до Конституції України (254к/96-ВР), законів України "Про правовий режим надзвичайного стану" (1550-14) та "Про Збройні Сили України" (1934-12). Кількість і чисельність частин і підрозділів цих військ визначаються з урахуванням потреб і особливостей регіону призначення.

Комплектування військ цивільної оборони здійснюється на підставі Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (2232-12), а також за контрактом. (Частина п'ята статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007)

(Стаття 9 в редакції Закону N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

Стаття 10. Для виконання специфічних робіт, пов'язаних з радіаційною та хімічною небезпекою, значними руйнуваннями внаслідок землетрусу, аварійними ситуаціями на нафтогазодобувних промислах, проведення профілактичних та відновлювальних робіт, у тому числі й поза межами України, у встановленому законодавством порядку можуть створюватися спеціалізовані формування, що підпорядковуються центральному органу виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. (Частина перша статті 10 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Застосування спеціалізованих формувань для дій за призначенням здійснюється згідно з Положенням про Цивільну оборону України, яке затверджує Кабінет Міністрів України. (Частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Комплектування спеціалізованих формувань цивільної оборони здійснюється за контрактом з числа фахівців, що мають досвід роботи у надзвичайних ситуаціях.

Стаття 11. Невоєнізовані формування цивільної оборони створюються в областях, районах, містах Києві та Севастополі, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності і підпорядкування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. (Частина перша статті 11 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

До невоєнізованих формувань цивільної оборони зараховуються працездатні громадяни України, за винятком жінок, які мають дітей віком до 8 років, жінок з середньою та вищою медичною освітою, які мають дітей віком до 3 років, та осіб, які мають мобілізаційні розпорядження.

Стаття 12. Для забезпечення заходів з цивільної оборони, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій та проведення спеціальних робіт у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, місцевих державних адміністраціях, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності і підпорядкування створюються спеціалізовані служби цивільної оборони: енергетики, захисту сільськогосподарських тварин і рослин, інженерні, комунально-технічні, матеріального забезпечення, медичні, оповіщення і зв'язку, протипожежні, торгівлі і харчування, технічні, транспортного забезпечення та інші. Для проведення евакуаційних заходів в умовах надзвичайних ситуацій на базі місцевих державних адміністрацій створюються евакуаційні комісії.

Організаційні засади створення служб цивільної оборони та евакуаційних органів, їх завдання, функції і повноваження визначаються у Положенні про Цивільну оборону України. (Статті 12 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Стаття 12-1. Контроль за дотриманням вимог законодавства з питань цивільної оборони органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, керівниками підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування здійснюється центральним органом виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. (Закон доповнено статтею 12-1 згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Р о з д і л І V УТРИМАННЯ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Стаття 13. Фінансування заходів з цивільної оборони здійснюється за рахунок відповідно державного та місцевих бюджетів, а також коштів підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування згідно з законодавством України.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування відраховують кошти на проведення заходів щодо навчання та захисту населення і територій, включаючи витрати на утримання і підготовку територіальних органів управління у справах цивільної оборони та формувань цивільної оборони,

призначених для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, згідно з законодавством України.

Фінансування заходів з цивільної оборони, що потребують капітальних вкладень (включаючи будівництво захисних споруд, складів для зберігання техніки та майна цивільної оборони, створення пунктів управління, систем зв'язку та оповіщення), здійснюється відповідно до загального порядку фінансування капітального будівництва.

(Стаття 13 в редакції Закону N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Стаття 14. Потреби цивільної оборони у військовій техніці, приладах і спеціальному майні задовольняються центральними органами виконавчої влади, уповноваженими з питань матеріальних ресурсів та економіки з оплатою замовником виробникам вартості виділених матеріальних ресурсів. (Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Продукція для потреб цивільної оборони виготовляється на умовах державного замовлення.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони, є державним замовником продукції, послуг та робіт для забезпечення потреб цивільної оборони відповідно до Закону України "Про поставки продукції для державних потреб" (493/95-ВР). (Статтю 14 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99, в редакції Закону N 2470-III (2470-14) від 29.05.2001)

Стаття 15. Війська цивільної оборони утримуються за рахунок державного бюджету.

Військовослужбовці цивільної оборони у питаннях грошового та інших видів забезпечення користуються всіма правами та пільгами відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" (2011-12) та інших нормативно-правових актів. (Частина друга статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Органи управління Цивільної оборони України, Автономної Республіки Крим, областей, міст, районів, міністерств та інших органів виконавчої влади утримуються відповідно до встановленого порядку за рахунок державного і місцевих бюджетів, а також коштів, передбачуваних на утримання міністерств. (Частина третя статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Оплата праці працівників органів управління цивільної оборони здійснюється відповідно до умов оплати праці працівників органів виконавчої влади. (Частина четверта статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади забезпечують органи управління у справах цивільної оборони транспортними засобами, службовими, господарськими і підсобними приміщеннями, складськими площами. (Частина п'ята статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Стаття 16. Посадові особи і громадяни, винні у порушенні законодавства України з питань цивільної оборони, несуть відповідальність згідно з законодавством України.

Р о з д і л V

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ

В

ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Стаття 17. Співробітництво з іншими державами в галузі цивільної оборони здійснюють Кабінет Міністрів України і центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, в межах прав і повноважень, передбачених законодавством. (Частина перша статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом N 555-XIV (555-14) від 24.03.99)

Співробітництво здійснюється з питань обміну досвідом цивільної оборони і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, створення і оснащення сил цивільної оборони, спільних дій в разі надзвичайних ситуацій.

Кабінет Міністрів України приймає рішення про участь України в Міжнародній організації цивільної оборони та в операціях європейських держав з подання допомоги в разі стихійного лиха.

Президент України

м. Київ, 3 лютого 1993 року

N 2974-XII

Л.КРАВЧУК